

Stajerc" izhaja vsaki teden, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo; za celo leto 12 kron, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računni naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Stajerc

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer. Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 43. V Ptuj v nedeljo dne 23. oktobra 1910. XI. letnik.

Današnja številka ima 2 strani priloge in vsebuje torej 10 strani ter 3 slike.

Klerikalni polom na Koroškem v deželnem zboru.

Razburjenje nad velikansko sleparijo, potom katero so koroški klerikalci v bogim letom več milijonov kron orobili, se še vedno ni poleglo. Dne 13. t. m. pa se je pečal tudi koroški deželni zbor s to zadevo. Nemški napredni poslanci so brezobzirno iztrgali politikujoči duhovščini krinko razboraza. V vsej javnosti je doživel „zistem Kahn“ grozovito obsodbo. Zanimivo je, da se glavni klerikalni voditelj v deželnem zboru, fajmošter Walcher, seje ni udeležil. Mož je torej pobegnil, ker se ni upal zagovarjati zločin in grehe svojih prijateljev Weissa in Kayserja. Sram ga je bilo zločinov teh žegnanih gospodov in zato ostal raje doma za pečjo in je držal jezik za zobmi. Tudi naš ljubki orglar Grafenauer je hotel, kakor da bi ga stvar prav nič ne brigala. Delal se je, kakor da bi se on kot Slovence za to „nemško zadevo“ ne zanimal. Pa je napačno, to postopanje drugače tako gotobesednega orglarja. Kajti tudi slovenske posojilnice so vsaj deloma pri temu velikanskemu polomu udeležene. Sploh pa so bili nemški in slovenski klerikalci vedno v najtesnejši zvezi, ravno tako v političnem, kakor v gospodarskem oziru. Dolga temu je, da je slovenski monsignore Podgorce podnačelnik propadle centralkase in da so pri vsakih volitvah klerikalci obeh narodnosti složno roka v roki nastopali... Ponavljati moramo torej: nemški in slovenski klerikalci sami niso imeli poguma, da bi v deželnem zboru brali lumparije „črne“ gospodarske organizacije!

Napredni poslanci seveda so bič prav neizmisljeno vihteli. Pokazali so, kako velikanska škoda naraste iz tega, ako se denarne kase s strankarsko politiko družijo. Vsi so tudi odločno zahtevali, da se vse krivce zasleduje in kaniče, to pa brez ozira na njih stan in ime. Pred postavo smo vsi ednaki in to se mora ravno v tem slučaju odločno dokazati, ker bi drugače pravno čustvo ljudstva globoko trpelo in bi se med ljudstvom polagoma misel na samopomoč porodila. V kratkem, kolikor nam prostor dopušča, naj omenimo poglobljene točke iz govorov naprednih poslancev:

Poročevalec dr. Waldner je dejal, da se mu ravno tako dozdeva, kakor da bi se sodnijsko preiskavo kolikor mogoče omejilo, vkljub temu, da se gre tukaj za zločin. Tu se ne gre samo za zasledovanje le ene osebe; potegniti se mora vse na odgovornost, ki so krivi tega poloma. Govornik se čudi, da se ni proti central-kasi že davno konkurz uvedel. V sled tega je že ena klerikalnih blagajen pri- ratno tožbo vložila, kar bi se ne moglo zgoditi, ako bi se likvidacijo pravočasno uredilo. Govornik meni tudi, da se preiskava proti krivcem premilo izvršuje. Pred postavo smo vsi ednaki in postava se tudi pred duhovniško suktnjo ne sme ostaviti. Nadalje je omenil dr. Waldner

slovenske klerikalne posojilnice, ki so na istem temelju sezidane, kakor Weissove. Slovenske posojilnice pa obsegajo še nadaljno nevarnost, da se koroška dežela raztrga; kajti glavno vodstvo teh slovenskih posojilnic leži izven dežele (na Kranjskem). Govornik omeni slabo kontrolo cerkvenega premoženja in govori sploh proti političnemu duhovniku („Geschäftspriester“), ki postane v svojem zaslepljenju celo zločinec. On želi, da bi prišel na Koroško novi cerkveni poglavar, ki bi duhovnike zopet k njih pravemu poklicu poslal (živahno odobravanje in ploskanje).

Poslanec dr. Artur Lemisch pogrša Walcherja, ki bi moral vendar prizadete osebe braniti. Klerikalci bi seveda radi čez celo zadevo travo rasti pustili. Ali naprednjaki bodo že skrbeli, da se krivce pravilno prime, to se pravi, da se jih zapre. Polom je združnemu gibanju sploh škodoval. Vložniki so tako prestrašeni, da jemljejo svoj denar iz posojilnic in ga vlagajo v judovske banke. Govornik je omenil razliko med nekdanjimi škofi grof Salm, Wier in Funder ter sedanjim. Častni naslov „monsignore“, katerega nosita duhovniška zločince Kayser in Weiss, ni dobil nikdar noben resnično zaslužni duhovnik (klici: samo lumpi dobijo ta naslov!). Koroška je vsled tega poloma pred vsem svetom v slabo luč postavljena. Naprednjaki bodo skrbeli, da se one pred škodo obvari, katere so zapeljivci seboj potegali...

Poslanec dr. Angerer pravi, da je ta polom posledica klerikalnega zistema, ki se že stoletja sem v Evropi razširja. Posledica vladateljnosti klerikalcev so ljudske ustaje. Sodnija je veliko premeška napram tej zadevi. Naj torej deželni odbor odločno preišče vzroke poloma central-kase.

Deželni predsednik je še izjavil, da se je na podlagi revizije proti raznim vodilnim osebam preiskavo vpeljalo. Nato je deželni zbor sprejel predlog, v katerem se nalaga deželnemu odboru, da poroča o central-kasi in o posledicah njenega poloma.

Tako je končala ta velevažna razprava.

Zavijanje in sleparija „Narodnega lista“.

(Nekaj odgovora.)

V 41. številki prinesel je celjski „Narodni list“ čez celo prvo stran uvodni članek pod naslovom „Zavijanje in sleparija „Stajerca“. Gre se tukaj za vprašanje, katera šola je boljša, nemška ali slovenska, in edino zato hočemo temu sicer surovemu in podlemu članku malo odgovarjati.

Večidel obsega ta članek le psovke, zavijanja in laži. Že označba, da je „iz peresa slovenskega kmeta“, je narodna laž. Radi bi poznati tega „kmeta“! Niti v „narodni stranki“ ni nobenega kmeta, ki bi bil tako neumen, da bi take bedarije javnosti izročil. Sicer se pa iz članka takoj vidi, da ga je načelkaril neki škric, ki ni mogel šolskih izkušenj napraviti in je vsled

tega med slovenske „žurnaliste“ zašel. Vse psovke dokazujejo to, čeprav ima članek tako malo jedra, da bi ga lahko kakšnemu pastirju pripisovali... Člankar se zaganja kakor vaški psiček v našega urednika g. Linharta. Pravi, da g. Linhart „živi“ od slovenskega jezika, da „sovraži smrtno“ slovenski jezik in da so Nemci urednika g. Linharta „kupili“ za 8000 goldinarjev, to pa samo zato, da „Slovence blati“... Naši čitatelji naj nikar ne mislijo, da zbijamo šale, ne, ta trditve stoji črno na belem v „Narodnem“ listu z dne 13. oktobra 1910. Precej visoko pa le našega urednika cenijo. 8000 goldinarjev, to niso mačkine solze. Za vse slovenske „urednike“ na spodnjem Štajerskem ne da živ kost niti počenega groša. Saj so se slovenski redakterji že pri „Stajercu“ hoteli prodati za posojilo 300 gold. Ali dali smo jim broco! Toliko na osebne napade, ki so nakopičeni v dotičnem članku. Morda se z njimi še kje drugod popečemo...

Kaj ima torej dotični članek proti nemški šoli povedati? Jezi se, da je 80 milijonov Nemcev in pravi, da se med seboj ne razumejo, ker imajo različne dialekte; istina je! Ali skupni slovniški jezik imajo! In mi še nikdar nismo zahtevali, da naj se ljudje zgornjestažerskega dialekta ali „plattdeutsch“ učijo; slovniške nemščine potrebujejo. Slovencev je 1 1/2 milijona, ali kranjski Ribničan gotovo tudi ne bode našega Haložana razumel. Niti slovniške slovenščine ne razume slovensko ljudstvo. Vprašajte kmete! Nadalje pravi, da je Slovanov veliko nad 100 milijonov. Temu „narodnjaku“ povemo najprve, da je Slovanov celo veliko nad 130 milijonov; ali en narod niso, kakor Nemci, enega slovniškega jezika nimajo. Ako bi tako šteli, no, potem bi morali tudi vse Germane šteti in teh je še več kot Slovanov. To smo se v ljudski šoli učili, kaj-ne? Člankar se potem jezi čez našo trditve, da se z Nemčijo lahko po celem svetu pride. Pa je le res, fantek! Vprašaj tiste, ki so že malo dalje prišli, nego iz ormožkih ali ljutomerskih gor do Celja. In s slovensčino, katero gotovo tudi mi ne zaničujemo, kam prideš z njo? Roko na srce! Niti v celjskem „Narodnem domu“ ne bode natakrica vedla, da je „Schnitzl“ zrezek in „Spritzer“ brizganec... „Za počt“ pa je, ako vpije člankar, da imamo „esperantski jezik“ in „Polyglott Kuntze“ in da vsled tega nemščina ni potrebna. „Narodni list“ naj torej v Božjem imenu slovenskim kmetom odslej priporoča, da se naj učijo „esperanto“. Ako dajo njegovega urednika potem v prisilno srajco, nismo mi krivi... Potem pride zopet izbruh „narodnih“ psovke čez našega urednika Linharta, čes da na Slovence „pljuje“. Linhart sploh rad ne pljuje, k večjemu ako bere kak „narodni“ listič. Slovenski škrici in pisarji seveda ne razumejo, da pomaga tisti slovenskemu ljudstvu, ki mu pove resnico, ne pa tisti, ki ga „iz narodnih ozirov“ prvaškemu odiranju izročijo. Čitajte Cankarjev „Za blagor naroda“ in imeli boste fotografijo slovenske „intelligence“... „Nar. list“ piše nadalje, da je laž, ako mi trdimo, da so slovenski uradniki le s pomočjo nemščine to postali, kar so. To je

oj
šte-
ali
troj
re-
nico
rejši
aj
e za-
840
h
fu
rope,
tri-
čne
rvo
ajno-
čkih
in
rke)
je le
vne
225
ore-
one,
logo
ade
fia-
ah.
oru
170